

Rikslønnsnemndas kjennelser 2006/2

Dato: 15.08.2006 | Arbeids- og sosialdepartementet

Tvisten mellom Akademikerne og staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i forbindelse med tariffrevisjonen 2006

Tvisten mellom Akademikerne og staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i forbindelse med tariffrevisjonen 2006

I Generelt

Rikslønnsnemnda har behandlet tvisten mellom Akademikerne og staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) i forbindelse med tariffrevisjonen 2006.

Nemnda har hatt følgende sammensetning:

Sorenskriver Stein Husby, formann

Professor Steinar Strøm

Avdelingsdirektør Anne Britt Evensen Norum

Leder Morten Øye

Personaldirektør Jørn Skille

Forhandlingsleder Knut Aarbakke

Underdirektør Grete Antonie Jarnæs

Etter lov 19. desember 1952 nr.. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 annet ledd, er Knut Aarbakke og Grete A. Jarnæs utpekt av partene i tvisten. Etter samme lov § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden Knut Aarbakke og fra arbeidsgiversiden Grete A. Jarnæs.

Under hovedforhandlingen har rådgiver Greta Torbergsen vært prosessfullmektig for Akademikerne, og avdelingsdirektør Per Kristian Knutsen for staten v/FAD.

Seniorrådgiver Eli Mette Jarbo og rådgiver Turid Brattset Oddum har fungert som sekretærer for nemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling og etterfølgende nemndsmøter 14. og 15. august 2006.

Etter at saken har vært drøftet i nevnte møter, avsa Rikslønnsnemnda 15. august 2006 slik

II Kjennelse

1 Saksgangen fram til behandling i Rikslønnsnemnda

Tvisten er oppstått i forbindelse med statsoppgjøret 2006 mellom Akademikerne, LO Stat, Unio og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat på den ene siden og staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet på den andre siden.

Etter brudd i forhandlingene gikk tvisten til mekling, med meklingsutløp 23. mai 2006. Etter å ha meklet på overtid fremla Riksmeklingsmannen skisse til løsning om morgenen 24. mai. Akademikerne aksepterte ikke Riksmeklingsmannens skisse, mens LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat, Unio og Fornyings- og administrasjonsdepartementet fortsatte samtaler på basis av skissen. De sist nevnte partene kom frem til et anbefalt forslag 24. mai 2006.

Akademikerne tok fra samme dato ut 139 medlemmer innen politiet og i Mattilsynet i streik. Fra 31. mai ble streiken trappet opp med 140 medlemmer i de samme etater, samt ved Nasjonalt folkehelseinstitutt. Konflikten ble utvidet 6. juni 2006 ved at ytterligere 328 medlemmer i de nevnte etater ble tatt ut i streik. Totalt var ca. 600 medlemmer i streik fra denne datoen. Dette omfattet blant annet politijurister ved 11 politidistrikter, Kripos og Politiets utlendingsenhet, veterinærer, ingeniører m.fl. ved Mattilsynet i Sør-Norge og de fleste leger og ingeniører ved Folkehelseinstituttet.

Streiken blant politijuristene medførte frem til opptrapping av konflikten 6. juni, at en rekke straffesaker måtte utsettes eller stoppet opp. Videre medførte streiken at anholdte ikke ble fremstilt for varetektsfengsling eller at varetektsfanger ikke kunne fremstilles for forlenget fengsling. Det ble imidlertid beholdt en minimumsbemanning som sikret at de mest alvorlig kriminelle fortsatt ble fengslet. I Oslo politidistrikt stoppet det meste av arbeidet innen utlendingsfeltet opp.

Streiken i Mattilsynet og ved Folkehelseinstituttet medførte på dette tidspunktet, med de dispensasjoner som ble gitt, ikke fare for liv eller helse.

Etter streikeuttaket 6. juni 2006 mottok departementet meldinger som tydet på at situasjonen var i ferd med å bli bekymringsfull.

Justisdepartementet meddelte at de foreløpig ikke hadde fått rapporter som tilsa at streiken i politiet innebar fare for liv eller helse. Departementet uttalte imidlertid at fortsatt streik ville føre til betydelig ulempe for tredjepart. Den ville også kunne føre til usikkerhet og utrygghet for publikum, da personer som har begått alvorlige straffbare handlinger ikke ville bli varetektsfengslet. Igangsatte straffesaker ville stoppet opp og viktige vedtak ville ikke bli fattet. For utlendingsforvaltningen ville en fortsatt streik medføre betydelige problemer med iverksetting av negative vedtak.

I brev 7. juni 2006 til Landbruks- og matdepartementet konkluderte Mattilsynet med at når det gjaldt fjørfe så hadde streiken nå fått uakseptable samfunnsmessige konsekvenser. Mattilsynet vurderte situasjonen for storfe- og griseslakterier, grensekontroll, dyrehelse/dyrevern generelt, plantehelse, beredskapsvakter lokalt og regionalt og beredskapsarbeid ved hovedkontoret, som bekymringsfull, men ikke kritisk.

Arbeids- og inkluderingsministeren innkalte partene til et møte 7. juni og meddelte at regjeringen på grunnlag av den foreliggende situasjonen hadde besluttet å fremme forslag om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten.

Ved lov 16. juni 2006 nr. 18 om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet i forbindelse med tariffrevisjonen 2006 ble det bestemt at arbeidstvisten skulle avgjøres av Rikslønnsnemnda. Loven har denne ordlyd:

§ 1

Tvisten mellom Akademikerne og staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet i forbindelse med tariffrevisjonen 2006 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade for å løse tvisten.

§ 3

Loven trer i kraft straks.

Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

2 Partenes påstander

2.1 Akademikerne

Akademikerne har nedlagt følgende påstand:

Akademikerne krever 5 % lønnsheving for våre medlemmer. Kravet begrunnes i det store etterslepet fra privat sektor.

Akademikerne krever all økonomi fordelt lokalt til virksomhetene. Alle virkemidler kan benyttes.

Akademikerne krever fornying av hovedtariffavtalen slik at det sikres mulighet for de lokale parter å bruke lønn som personalpolitisk virkemiddel.

Akademikerne krever at virkningstidspunktet for ny hovedtariffavtale for Akademikernes medlemmer settes til 1. mai 2006.

Hovedpunktene i endringene

Staten og Akademikerne framforhandler den økonomiske rammen. Hele den disponible økonomiske ramme legges ut til lokale forhandlinger.

Lønnstabellen fjernes.

Taket i alle lønsspenn og lønnsrammer fjernes og alle stillingskoder oppgis kun med en angitt minstelønn.

Hovedtariffavtalens bestemmelser om sentrale justeringer tas ut av avtalen.

Det inntas nye bestemmelser som utvider virkemidlene i lokale forhandlinger, herunder adgang til lokal justering av stillinger.

Partene lokalt kan føre forhandlinger om lønnsregulering av arbeidstakere når man finner at det foreligger særskilte behov. Krav om slik lønnsregulering kan fremmes av både arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene.

Bestemmelsen om tilsetting i ledig stilling (pkt 2.3.8. nr. 3) mykes opp slik at det blir mulig for arbeidsgiver å gi lønnsøkning også senere enn 6 mnd etter tilsetting.

Tvistebestemmelsene endres.

Sentrale forhandlinger

Akademikerne og staten skal gjennom forhandlinger:

Fastsette oppgjørets totale økonomi,

Opprette/endre stillingskoder,

Foreta endringer i sosiale bestemmelser og fellesbestemmelser,

Fastsette forhandlingsbestemmelser,

Fastsette tvistebestemmelser.

Lokale forhandlinger

Generelle tillegg,

Gruppejusteringer,

Justering av minstelønn,

Etablering og justering av ansiennitetstillegg,

Individuelle tillegg.

Tvistebestemmelser

Når det er etablert fredsplikt løses tvister

som oppstår i sentrale forhandlinger ved sentral nemnd,

som oppstår i lokale forhandlinger ved lokal nemnd.

2.2 Staten v/ Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Staten v/ Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) har nedlagt følgende påstand:

Hovedtariffavtalen 1. mai 2006 - 30. april 2008 mellom staten ved Fornyings- og administrasjonsdepartementet på den ene side og LO Stat, YS Stat og Unio på den annen side gjøres gjeldende for medlemmer av Akademikerne og tilsluttede medlemsorganisasjoner som er omfattet av hovedtariffavtalen, med unntak av virkningstidspunkt.

Virkningstidspunktet settes til 8. juni 2006 for de av Akademikernes medlemmer som ikke omfattes av tjenestetvistloven § 26 a.

For de av Akademikernes medlemmer som omfattes av tjenestetvistloven § 26 a, settes virkningstidspunktet til 1. mai 2006.

Resultatet fra de sentrale justeringsforhandlinger av 28. juni 2006 gjøres gjeldende med virkning fra 1. juli 2006 og virkningstidspunktet for de lokale forhandlingene settes til 1. august 2006, som for de organisasjoner som aksepterte Riksmeklingsmannens møtebok av 24. mai 2006.

Akademikerne plikter å gi den enkelte virksomhet medlemslister pr. 1. mai 2006 over hvilke arbeidstakere som er medlem i Akademikerne og tilsluttede medlemsorganisasjoner innen én uke etter at kjennelsen i Rikslønnsnemnda foreligger.

3 Partenes anførsler

Partenes anførsler i det følgende er i det vesentligste i overensstemmelse med deres skriftlige innlegg for Rikslønnsnemnda.

3.1 Akademikerne

3.1.1 Innledning

3.1.1.1 Hjemmel for behandling av tvisten

Forhandlingene om ny hovedtariffavtale i staten pr. 1. mai 2006, ble avsluttet 28. april 2006 uten at enighet ble oppnådd. Riksmeklingsmannen overtok for lovpålagt megling etter tjenestetvistloven § 14. Megling foregikk fra 2. – 23. mai 2006. I samsvar med tjenestetvistlovens § 17 krevde Akademikerne, i brev av 16. mai 2006, meglingen avsluttet senest innen 23. mai kl. 2400.

Megling ble gjennomført i R5, i Fornyings- og administrasjonsdepartementet. På overtid, onsdag 24. mai kl. 0700 la Riksmeklingsmannen fram sin skisse. Etter behandling i Akademikerne-stat, meddelte Akademikerne Riksmeklingsmannen at skissen ikke ivaretok Akademikernes interesser i tilstrekkelig grad. Akademikerne gikk derfor ut i streik fra onsdag 24. april kl. 0815.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet innkalte Akademikerne til møte 7. juni kl. 2100. Statsråden meddelte der at Regjeringen ville fremme forslag om tvungen lønnsnemnd, og oppfordret Akademikerne til å gjenoppta arbeidet., jfr. Ot.prp.nr. 90 (2005-2006). I følge lov av 16. juni 2006 nr. 18 om lønnsnemndsbehandling skal arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/Fornyings- og administrasjons- departementet avgjøres i Rikslønnsnemnda.

3.1.1.2 Tjeneste- og embetsmenn som ikke har streikerett

Rikslønnsnemndas behandling etter Ot. prp. nr. 90 (2005-2006) omfatter ikke tjeneste- og embetsmenn som ikke har adgang til å gå til arbeidsnedleggelse. Imidlertid omfatter tvisten også slike statsansatte. Akademikerne vil derfor, med hjemmel i tjenestetvistloven § 26 a, anmode Rikslønnsnemnda at denne tvisten avgjøres samtidig.

3.1.2 Materielle krav

3.1.2.1 Bakgrunn for kravet

Allerede i Statens lønnskomité av 1988 (NOU 1990:32) ble det slått fast at statens lønnsnivå avtar i forhold til det private næringsliv med stigende stillingsnivå:

”Materialet gir grunnlag for klare konklusjoner. Selv om det er variasjoner fra et år til et annet, er trenden klar. For alle stillingene i materialet har de statlige stillingene hatt en dårligere lønnsutvikling enn tilsvarende stillinger i NHO området. For de høyeste stillingene er det etter hvert blitt stor forskjell i lønnsnivå. For de laveste stillingene har staten et mer konkurransedyktig lønnsnivå.”

Utviklingen i årene etterpå har forsterket dette bildet. Nivåforskjellene eller lønnsgapet mellom lønningene i staten og det private blir stadig større.

I ISF's rapport 2006:1 – Schøne, presenteres det analyser av hvordan lønnsstrukturen har utviklet seg i perioden etter dereguleringen. Rapporten følger opp fire tidligere studier av lønnsdannelse og lønnsforskjeller i staten, vist i Barth og Yin (1996) og Schøne (1997a, 1999, 2002, 2004). Det sentrale resultatet i alle disse tre analysene er at statlige lønninger i perioden etter dereguleringen (1991-1998) er minst like sammenpresset som før dereguleringen (1987-1990):

”Avkastningen av utdanning måler det prosentvise tillegget i timelønn som følge av ett år ekstra utdanning. I forrige analyseperiode(2001 og 2002) så vi en tendens til at lønnsforskjellene mellom høyt og lavt utdannede økte. Denne tendensen fortsetter i 2003, men avkastningen – eller lønnsforskjellen mellom høyt og lavt utdannede – faller igjen i 2004, og tilbake til nivået i 2002. Vi har derfor ingen klare tegn på at reformene av lønnsforhandlingssystemet de siste årene, med større lokale pottter og prosenttillegg i stedet for kronetillegg, systematisk har endret avkastningen av

utdanning. Dette siste resultatet virker nok til å befeste staten som den sektoren (sammenlignet med kommunal og privat sektor) med lavest avkastning av utdanning, det vil si den sektoren hvor lønnsforskjellene mellom høyt og lavt utdannede er minst.”

Store lønnsforskjeller mellom akademikere i offentlig og privat sektor fører over tid til store problemer knyttet til manglende mobilitet mellom sektorene, og derved fare for redusert kvalitet på velferdsstatens tjenester. Tall fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene viser at innretningen av de statlige oppgjørene hvert år bidrar til å øke lønnsgapet til privat sektor når det gjelder akademisk arbeidskraft.

En slik utvikling kan ikke fortsette. For Akademikerne stat vil det være nødvendig at partene gjennom tariffoppgjørene bidrar til å redusere lønnsforskjellene mellom akademikere i privat og statlig sektor.

Konklusjon:

De grep staten har gjort de senere år har ikke virket. Små relative potter til lokale forhandlinger, og prosenter på tabellen, men utflating på toppen, er bare kosmetiske endringer. Det må en omlegging av hele systemet, enten slik at alle lønnsmidler fordeles lokalt etter lokale forhandlinger (med alle virkemidler) eller slik at lønnsmassen deles, og at staten får et system likt privat sektor.

Begynnelsen på en slik endring ble Akademikerne og staten enige om i Rapport - om oppfølgingen av Riksmeklingsmannens møtebok i forbindelse med hovedtariffoppgjøret i 2005, utarbeidet av en arbeidsgruppe mellom staten og Akademikerne.

Akademikerne brøt våren 2005 forhandlingene knyttet til 2. avtaleår i hovedtariffavtalen mellom staten og Akademikerne 1. mai 2004 – 30. april 2006. Riksmeklingsmannen gjennomførte mekling mellom partene den 4., 23., 24., 25. og 26. mai 2005. Staten hevdet under meklingen at de kunne foreta endringer i hovedtariffavtalen i tråd med det Akademikerne ønsket, men at dette ikke lot seg gjøre i et mellomoppgjør. Akademikerne oppfattet dette som et signal om at det var vilje fra statens side til å gjennomføre endringer i 2006.

Den 26. mai 2005 ble det gjennom mekling enighet mellom staten og Akademikerne vedrørende tariffrevisjonen 2005. Avtalen mellom staten og Akademikerne er lik den som ble inngått mellom staten og de andre hovedsammenslutningene, men med en tilleggstekst:

”I staten skjer den alt vesentlige delen av tjenesteytingen overfor innbyggerne og næringslivet lokalt. Samtidig stiller modernisering, effektivisering og omstilling av statlige etater og virksomheter krav til fleksible og lokalt tilpassede løsninger i lønnspolitikken. Slik systemet har vært praktisert, har man ikke i tilstrekkelig grad utnyttet mulighetene for lokalt tilpassede løsninger.

Statens lønnspolitikk skal bidra til at virksomhetene når sine mål og at tjenestene blir brukerorienterte, tidsmessige og kvalitativt gode. Lønnspolitikken skal bl.a. ivareta behovene for:

generell lønnsutvikling,

å belønne arbeidstakere som yter gode og brukerrettede tjenester,

å være et hensiktsmessig virkemiddel for den enkelte virksomhet.

Innenfor en sentralt felles framforhandlet økonomisk ramme mener begge parter at en vesentlig større del av lønnsfordelingen enn gjennomsnittet i de senere årene, bør skje etter lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet.

Staten og Akademikerne nedsetter på denne bakgrunn en arbeidsgruppe som innen 1. mars 2006 skal legge fram forslag som bidrar til at en vesentlig større del av lønnsfordelingen kan foregå lokalt. Gruppen skal utrede de alternativer partene mener er aktuelle for å nå dette målet.”

Akademikerne hadde gjennom hele arbeidet med rapporten fokus på at hovedtariffavtalen måtte endres. Endringene ville medføre en mer rammepreget hovedtariffavtale, hvor den økonomiske rammen ble framforhandlet mellom staten og hovedsammenslutning(e) og økonomien ble fordelt lokalt til virksomhetene, som igjen hadde alle virkemidler tilgjengelig, slik at det lokalt kunne forhandles om generelt tillegg, lokale gruppejusteringer og lokal pott til individuell fordeling. Lønnstabellen skulle fjernes. Da det ble klart at staten ikke hadde politisk klarering til å gå inn på en slik løsning, strakk Akademikerne seg svært langt for å kunne få til en felles anbefaling på rapporten. En felles anbefaling er bindende for de parter som avgir denne, og dette ville være et viktig skritt på veien for de løsninger som Akademikerne ønsker for sine medlemmer.

20. mars 2006, nesten 3 uker på overtid leverte Akademikerne og staten sin felles rapport. Rapporten hadde en felles anbefaling, hvor begge parter forplikter seg til:

”For å få til en vesentlig større lokal lønnsfordeling og forutsigbarhet for lokale forhandlinger, avtaler de sentrale parter å ta inn bestemmelser i HTA som sikrer at det årlig skal avsettes midler (pott) til lokale forhandlinger. Med mindre det unntaksvis foreligger særlige behov, skal det ikke føres sentrale justeringsforhandlinger.

Det skal åpnes for at man kan gjennomføre lokale forhandlinger, selv om de sentrale parter ikke har avsatt midler til slike forhandlinger. Lønnsendringene vil da betinge dekning på virksomhetenes budsjett.

Bestemmelsene i HTAs kap. 2 (parter og lokale forhandlinger) gjennomgås med sikte på å få en bedre struktur og enklere bestemmelser. Dette vil føre til at bestemmelsene blir mer anvendbare, noe som vil styrke den lokale lønnspolitikken, også overfor grupper av ansatte.

Bestemmelsen om produktivitetsavtale (pkt. 2.3.5) endres for å få til vellykkede tiltak lokalt, både i forhold til innbyggere og virksomheten selv.

Bestemmelsen om tilsetning i ledig stilling (pkt. 2.3.8 nr. 3) må mykes opp slik at det blir mulig for arbeidsgiver å gi lønnsøkning også senere enn 6 måneder etter tilsetning.

Staten og Akademikerne vil la de ovennevnte anbefalingene gå inn i vurderingene i forbindelse med tariffoppgjørene framover, første gang i 2006.

Staten vil vurdere en gradvis overgang til andre former for lønnsdannelse for særskilte grupper, slik at en vesentlig større del av lønnsfordelingen for disse gruppene kan foregå lokalt.”

Konklusjon:

Den felles anbefalingen ble ikke fulgt opp fra statens side under hovedoppgjøret 2006. Ingen av de punkter som vi begge var enige om ble gjennomført.

Daværende Moderniseringsdepartementet sendte 14. september 2005 ut et brev og et debattheft til 167 virksomheter i staten, hvor de ble invitert til å komme med innspill til hvordan statens lønns- og forhandlingssystem bør være, dagens rammebetingelser i staten tatt i betraktning. Dagens lønns- og forhandlingssystem fikk sin nåværende form tidlig på 1990-tallet.

81 virksomheter svarte på MOD/FADs invitasjon, og svarene er oppsummert av FAD og lagt ut på hjemmesidene til FAD, med siste endringer 3. mars 2006.

Akademikerne har lest mange av de høringsvarene staten har mottatt. En helt klar og entydig tendens har vært at alle ønsker større forutsigbarhet for lokale forhandlinger. De ønsker penger hvert år! De lokale pottene er virksomhetenes mulighet til å bruke lønn som et aktivt personalpolitisk virkemiddel, og alle slike initiativ blir forkcludret når penger enten ikke kommer eller potten er så liten at de ikke kan gjøre de grep som er nødvendig i den aktuelle virksomhet. I tillegg ønsker virksomhetene at sentrale justeringer avvikles. Sentrale justeringer treffer vilkårlig, og fører til at en planlagt, framforhandlet og gjennomtenkt lokal lønnspolitikk blir ødelagt av sentrale tillegg som treffer blindt. Den lille lokale potten må således benyttes til reparering av skader som er påført sentralt fra, og det vil ikke være penger igjen til etablering, utvikling eller gjennomføring av en personalpolitikk.

Konklusjon:

Statens virksomheter ønsker en omlegging av dagens lønns- og forhandlingsystem hvor det årlig avsettes vesentlig mer penger til lokal fordeling. I tillegg bør sentrale justeringsforhandlinger avskaffes. Staten fulgte heller ikke opp dette under hovedoppgjøret 2006.

I Fafo-rapport nr. 452 fremgår det at også lokale tillitsvalgte – uansett organisasjonstilhørighet – er positive til lokale forhandlinger. Det kan heller ikke herske tvil om at lokale tillitsvalgte og arbeidsgivere har mye bedre forutsetninger enn de sentrale parter til å gjennomføre rettferdige lønnsoppgjør. De lokale parter har kunnskap om lokale forhold som partene rundt det sentrale forhandlingsbord rimeligvis ikke har.

Konklusjon:

Også de lokale tillitsvalgte - uansett organisasjonstilhørighet – er positive til lokale forhandlinger.

I de senere år har det funnet sted en delegering av ansvar og fullmakter til de statlige virksomhetene. Innføring av rammestyring har ført til at virksomhetene i større grad styrer etter mål og resultater. Statlig sektor berøres i økende grad av omorganiseringer og omstruktureringer. Forsvaret, BUF etat og NAV er noen eksempler fra de siste årene på omfattende omorganiseringer. Mindre omorganiseringer forekommer hyppigere, og er en naturlig del av virksomhetenes tilpasning til de oppgaver som skal løses for samfunnet.

Samtidig som lønnspolitikken er et vesentlig virkemiddel for virksomhetene til å nå sine mål, skal den også ivareta behovet for å belønne arbeidstakere som yter gode og brukerrettede tjenester, samt ivareta behovet for generell lønnsutvikling. Responsen fra virksomhetene på statens Debattheft – videreutvikling av statens lønns- og forhandlingsystem, gir en entydig støtte til de endringsbehov Akademikerne og staten konkluderer med.

Det er viktig og nødvendig at det etableres lønns- og forhandlingsystemer tilpasset en samfunnsutvikling med store krav til fornyelse og omstilling. Lønnsystemet må derfor innrettes slik at lønnsoppgjørenes profil kan skreddersys til virksomhetenes ulike behov. Fornyning, effektivisering og omstilling av statlige etater og virksomheter stiller krav til fleksible og lokalt tilpassede løsninger i lønnspolitikken. Den statlige forvaltning har i dag ikke lokal frihet til å finne løsninger som er tilpasset den virkelighet virksomhetene lever i. Akademikerne krever derfor endringer i oppgjørsformen som skaper forutsigbare, fleksible og målrettede løsninger.

Staten sysselsetter ca. 120 000 arbeidstakere, og andelen med akademisk utdanning er større her enn i de fleste andre sektorer. Akademikere i staten er helt uunnværlige for innbyggernes rettssikkerhet i videste forstand. Det er dessuten helt grunnleggende at akademisk arbeidskraft er tilgjengelig for universiteter, høgskoler og forskningsinstitusjoner, samt i tilsyn og øvrig forvaltning. I

et arbeidsmarked som i stigende grad etterspør nettopp slik kompetanse er det derfor avgjørende at statlige virksomheter gis anledning til å ta i bruk lønnspolitiske virkemidler. For akademisk arbeidskraft er lønningene i staten vesentlig lavere enn i andre sektorer, noe som har ført til for liten grad av utveksling av akademisk arbeidskraft mellom sektorene. I tillegg til en økende rekrutteringssvikt for flere typer av akademisk arbeidskraft, opplever vi at staten i stadig større utstrekning leker kompetansearbeidskraft til privat sektor. Ved å tilpasse de personalpolitiske virkemidlene i staten, blant annet gjennom et mer fleksibelt lønns- og forhandlingsopplegg, er det Akademikernes målsetning å bidra til å snu denne utviklingen. Bak en felles målsetning om å styrke og fornye offentlig sektor blir dette en grunnleggende forutsetning.

3.2 Staten v/ Fornyings- og administrasjonsdepartementet

3.2.1 Innledning

Tvisten gjelder revisjon av hovedtariffavtalen i staten for tariffperioden 1. mai 2006 – 30. april 2008 mellom Akademikerne og staten v/FAD etter tjenestetvistloven §§ 26 og 26 a.

3.2.1.1 Bakgrunn

Våren 2006 ble det ført forhandlinger om nye hovedtariffavtaler i staten for perioden 1. mai 2006 - 30. april 2008 mellom FAD og tjenestemennenes hovedsammenslutninger LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne. Parallelle forhandlinger ble ført med de forhandlingsberettigede frittstående organisasjonene NITO og Norges Farmaceutisk Forening (NFF).

Forhandlingene ble innledet 31. mars 2006 og fortsatte i møter fram til det ble konstatert brudd mellom samtlige parter 28. april 2006. Riksmeklingsmannen ble, i samsvar med tjenestetvistloven § 14, varslet om bruddet.

Riksmeklingsmannen påbegynte meklingen 2. mai 2006 og avsluttet meklingen den 24. mai 2006. Riksmeklingsmannen fremla da en skisse til nye likelydende hovedtariffavtaler i staten. Akademikerne sa nei til skissen fra Riksmeklingsmannen, og det ble dermed konstatert brudd i meklingen mellom Akademikerne og staten v/FAD. Akademikerne iverksatte streiken samme dag.

LO Stat, YS Stat, Unio og staten ville fortsette med samtaler med Riksmeklingsmannen på grunnlag av skissen, noe som ble imøtekommet av Riksmeklingsmannen. I møte samme dag, den 24. mai, la Riksmeklingsmannen fram forslag til ny hovedtariffavtale i staten med virkning fra 1. mai 2006, som partene anbefalte. Tilsvarende forslag ble forelagt staten v/ FAD og NITO og NFF, som godtok forslaget. Riksmeklingsmannen ble, etter avstemming i LO Stat, YS Stat og Unio, underrettet den 26. juni 2006 om at nevnte organisasjoner godtok forslaget. Stortinget ga sitt samtykke den 14. juni 2006 til nye hovedtariffavtaler i staten for LO Stat, YS Stat og Unio, samt NITO og NFF, jf. St.prp. nr. 69 (2005-2006).

Etter arbeidsnedleggelse for til sammen omlag 600 medlemmer i Akademikerne, ble partene 7. juni 2006 meddelt av arbeids- og inkluderingsministeren, at regjeringen på grunnlag av den foreliggende situasjon, ville fremme forslag om tvungen lønnsnemnd. Statsråden oppfordret Akademikerne til å gjenoppta arbeidet så snart som mulig, noe som også ble gjort.

Ot.prp. nr. 90 (2005-2006) om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/ FAD i forbindelse med tariffrevisjonen 2006 ble behandlet i Odelstinget 13. juni 2006, og i Lagtinget 16. juni 2006. Kongen sanksjonerte loven 16. juni 2006.

3.2.1.2 Hvem omfattes av tvisten

Tvisten omfatter arbeidstakere tilsluttet Akademikerne som er fast eller midlertidig tilsatt i organisert statsstilling og som får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt etter hovedtariffavtalen i staten. Unntatt fra tvisten er ledere og dommere ved de ordinære domstolene som av partene er tatt ut av hovedtariffavtalen og får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt administrativt.

Tvisten omfatter også tjenestemenn uten streikerett. Rikslønnsnemnda skal etter tjenestetvistloven § 26 a også avgjøre tvisten med bindende virkning for tjenestemenn og embetsmenn uten streikerett, når mekling ikke har ført fram.

3.2.1.3 Tvistens omfang

Grunnlaget for tvisten er de krav og tilbud som er fremkommet under forhandlingene.

Slik staten oppfatter det, er tvistepunktene særlig de økonomiske elementene i oppgjøret og forhandlingsbestemmelser i hovedtariffavtalen. Krav om endringer i hovedtariffavtalens fellesbestemmelser er, slik FAD ser det, i hovedsak avklart mellom staten og Akademikerne under forhandlingene/meklingen.

Dersom andre forhold skulle komme opp som tvistes spørsmål, vil staten ta forbehold om å komme tilbake til disse under prosessen.

3.2.2 Beskrivelse av avtalesystem og parter

3.2.2.1 Det statlige tariffområdet

Det statlige tariffområdet omfatter arbeidstakere som er ansatt i statens tjeneste, jf. tjenestetvistloven § 1. Totalt i staten er det om lag 120 000 årsverk og om lag 129 000 ansatte, i følge tjenestemannsregisteret pr. 1. oktober 2005. Om lag 127 400 ansatte arbeidet i statsforvaltningen, mens om lag 1 600 ansatte var tilknyttet statlige grunn- og videregående skoler samt folkehøgskolene. Det er rundt 250 lokale forhandlingssteder og de ansatte er fordelt på om lag 4 800 virksomheter/enheter (organisasjonsnumre). Det er stor ulikhet i antall årsverk i den enkelte virksomhet. Det kan variere fra 2 årsverk, som f.eks. i Norsk kulturminnefond, til over 13 700 årsverk i Forsvaret (Forsvarets militære organisasjon).

Antall ansatte i staten har i løpet av de siste 10 årene blitt halvert. Utfasingen av statlige arbeidsplasser, samt overføring av skoleverket til det kommunale tariffområdet, har ført til store endringer i stillingsstrukturen i staten. Saksbehandlerprofilen har bl.a. økt vesentlig. Samtidig har det generelle utdanningsnivået i samfunnet økt. Dette har igjen har ført til betydelige endringer i sammensetningen av de ansattes kompetanse.

Staten har en bruttolønnsmasse pr. 30. april 2006 på 42,6 mrd. kroner.

3.2.2.2 Parter i det statlige tariffområdet

FAD inngår likelydende hovedtariffavtaler med hovedsammenslutningene, og for tiden to forhandlingsberettigede yrkesorganisasjoner.

Staten

Tjenestetvistloven § 31 fastsetter hvem som representerer staten som arbeidsgiverpart. Det er Kongen med Stortingets samtykke, som inngår hovedtariffavtale på vegne av staten. Regjeringen gir statsministeren, finansministeren, arbeids- og inkluderingsministeren og fornyings- og

administrasjonsministeren fullmakt til å gjennomføre tariffoppgjøret. Statens lønnsaker hører under FAD. Dette departement representerer staten i forhandlingene.

Staten som arbeidsgiverpart er i en særstilling fordi:

Tariffoppgjørene i staten er en del av regjeringens inntektspolitikk. Gjennom inntektspolitikken har regjeringen et overordnet nasjonalt ansvar for lønnsutviklingen og sysselsettingen.

Virksomhetenes omfang fastsettes gjennom politiske vedtak og har et bredt spekter av oppgaver og størrelse.

Produksjonen av tjenester i det vesentlige ikke omsettes i et marked.

Statsoppgjøret kan betraktes som såkalt "frontfag" i offentlig sektor. Statens opptreden i forhandlingene, både med hensyn til å føre en ansvarlig inntektspolitikk og selve gjennomføringen av forhandlingene, har en viktig symboleffekt overfor andre aktører i arbeidsmarkedet. Det føres således parallelle forhandlinger innenfor offentlig sektor, dvs. i staten, KS-området, Oslo kommune og NAVO-området.

Hovedsammenslutningene

Følgende hovedsammenslutninger har pr. 1. januar 2006 forhandlingsrett etter tjenestetvistlovens § 3:

LO Stat som forhandler på vegne av ca. 40 300 medlemmer, fordelt på 13 forbund/foreninger.

YS Stat som forhandler på vegne av ca. 26 400 medlemmer, fordelt på 16 forbund/foreninger.

Unio som forhandler på vegne av ca. 26 900 medlemmer, fordelt på 9 forbund/foreninger

Akademikerne som forhandler på vegne av ca. 18 600 medlemmer, fordelt på 13 forbund/foreninger

Den store majoriteten statsansatte er organiserte, om lag 91 prosent. Organisasjonstilknytningen er både horisontal og vertikal. LO Stat og YS Stat er vertikale organisasjoner, dvs. de opptar som medlemmer arbeidstakere i ulike yrkesgrupper med ulikt lønnsnivå. Unio og Akademikerne er mer avgrenset med hensyn til medlemmenes utdanning og/eller profesjon. LO Stat og YS Stat vil derfor være interessert i hovedtariffavtaler som dekker et bredere spekter av yrkesgrupper enn de andre to hovedsammenslutningene.

LO Stat, YS Stat og Unio har siden lønnsoppgjøret i 2004 samarbeidet og fremmet felles krav overfor staten i tariffoppgjørene og ved forhandlinger om sentrale særavtaler. Disse tre representerer 74 prosent av de statsansatte. Akademikerne representerer 15 prosent av de statsansatte.

Om lag 40 400 av de statsansatte har pr. 1. oktober 2005 akademisk utdanning av høyere grad. Legges det til grunn at alle medlemmer av Akademikerne har akademisk utdanning av høyere grad, organiserer Akademikerne likevel kun 46 prosent (18 600 av 40 000) av de ansatte med akademisk utdanning av høyere grad. Flertallet av de ansatte i staten med utdanning på dette nivået, vil altså enten være organisert i en annen hovedsammenslutning eller i et frittstående forbund, eller være uorganisert. Således kan ikke Akademikerne medlemmer defineres eller identifiseres etter stilling eller gruppe.

Andre forhandlingsberettigede tjenestemannsorganisasjoner

Etter tjenestetvistloven er det for tiden tre frittstående forhandlingsberettigede organisasjoner i staten; NITO, NFF og Skipskontrollens forening. Sistnevnte har tiltrådt hovedtariffavtalen i staten med Nærings- og handelsdepartementet, mens NITO og NFF har inngått tilnærmet likelydende hovedtariffavtaler som hovedsammenslutningene har inngått med FAD. Forhandlingene går parallelt med forhandlingene mellom staten og hovedsammenslutningene. Nevnte organisasjoner representerer 4 prosent av de organiserte statsansatte.

3.2.2.3 Statens lønns- og forhandlingssystem

Staten og tjenestemennenes forhandlingsberettigede organisasjoner har en gjensidig forhandlingsplikt etter tjenestetvistloven § 2. Loven gir hovedsammenslutningene en helt sentral rolle i de statlige tariffoppgjørene. Mellom staten og hovedsammenslutningene inngås hovedtariffavtaler som omfatter generelle lønns- og arbeidsvilkår, samt forhandlingsbestemmelser. Andre forhold reguleres mellom partene i sentrale og lokale særavtaler, se tjenestetvistlovens § 11. Det er tariffavtalepartene som til enhver tid fastsetter hovedtariffavtalenes virkeområde og innhold.

Gjeldende lønns- og forhandlingssystem ble innført i 1991. I prinsippet er det et enhetlig og helhetlig normallønnssystem. Systemet er basert på 2-årige hovedtariffavtaler, med gjensidig rett til å kreve forhandlinger for annet avtaleår (mellomoppgjør). Ved revisjon av hovedtariffavtalene er alle generelle spørsmål vedrørende lønns- og arbeidsvilkår gjenstand for forhandlinger. Ved mellomoppgjør har partene vært enige om at forhandlingene bare skal omhandle lønnsregulering, og at andre krav kan avvises.

Statens lønnsystem består av en hovedlønnstabell og en tilleggslønnstabell. Samtlige stillinger i staten er innplassert på hovedlønnstabellen, med unntak av de stillinger som partene har tatt ut av hovedtariffavtalen. Disse er enten på leder eller dommerlønnssystemet, se pkt. 1.2 ovenfor. Arbeidstakere i staten er ansatt i stillinger som er plassert i en lønnsramme med flere lønnstrinn, eller direkte i et lønnstrinn i et lønnsspenn. Stillingene i tariffområdet er samlet i lønnsplaner. Som hovedregel er stillingene i en lønnsplan stillinger som er naturlig å betrakte som en yrkesgruppe (eks. fagarbeidere, sykepleiere mv.). Dette er grupper som forholdsmessig enkelt lar seg skille ut fra sine nærmeste arbeidskollegaer. Andre gruppeinndelinger kan være mer uklare (eks. kontortilsatte, saksbehandlere, rådgivere mv.). Grensene mellom ulike arbeidsområder vil ikke alltid være enkle å trekke opp. Endelig finnes et mindre antall lønnsplaner som er satt sammen av enkeltstillinger, som ikke utgjør noen spesiell arbeidsgruppe (eks. fagspesialister, leder mv.) Lønnsplaner inneholder gjerne bestemmelser om lønn, opprykk og godskrivningsregler.

Tilnærmet likelydende avtaler inngås med de forhandlingsberettigede, frittstående organisasjoner.

Statens lønns- og forhandlingssystem er nøytralt, uavhengig av virksomhet og organisasjonstilknytning. Hovedmålsettingen er at staten som arbeidsgiver kan rekruttere og beholde kvalifiserte arbeidstakere. Med dette som utgangspunkt, er det opp til de sentrale parter å bli enige om hvorvidt lønnsreguleringen skal skje sentralt og/eller lokalt ut fra de økonomiske og politiske forutsetninger og rammebetingelser ved tariffoppgjørene.

Den generelle lønnsutvikling avtales mellom de sentrale parter. Forhandlingssystemet har følgende tre virkemidler:

generelle tillegg på tabellene

sentrale justeringer av stillinger/stillingsgrupper

midler avsatte til lokale forhandlinger

Partene kan benytte virkemidlene enkeltvis eller i kombinasjon.

Avsetningene til sentrale justeringer og lokale forhandlinger beregnes ut fra den samlede, totale lønnsmassen i hele det statlige tariffområdet, se Arbeidsrettens dom ARD 1999/16.

Det virkemiddelet som når alle ansatte i det statlige tariffområdet er generelle tillegg på tabellen. Det kan gis med ulik innretning (kronetillegg, prosentvis tillegg eller som en kombinasjon av disse). De sentrale justeringsforhandlingene omfatter endringer i de gjennomgående eller etatsvise lønnsplaner, samt lønnstrinnstillegg til enkelte stillingsgruppers lønnsrammer eller lønsspenn. Avsetning til justeringsforhandlingene og lokale forhandlinger fastsettes av partene sentralt. Staten avgjør hvor forhandlingene i departementsområdene skal føres, etter drøfting med hovedsammenslutningene, jf. hovedtariffavtalens vedlegg 2.

Lønns- og forhandlingssystemet ble i 2001 evaluert av hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag og staten. Det var enighet i arbeidsgruppen om at alle virkemidlene bør beholdes, slik at det fortsatt skal være et forhandlingsspørsmål hvert enkelt år om bruken av den disponible rammen og fordelingen på de tre virkemidlene. Arbeidsgruppen vurderte ulike sider og problemstillinger ved lønns- og forhandlingssystemet i staten. FAD vil hevde at arbeidsgruppen tok det for gitt at hovedtariffavtalene, som inngås med den enkelte hovedsammenslutning, materielt sett skulle være likelydende.

Stortinget samtykker, i forbindelse med godkjenning av lønnsoppgjørene, at også embets- og tjenestemenn som ikke får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt gjennom hovedtariffavtalene, omfattes av lønns- og arbeidsvilkår som er regulert i de likelydende hovedtariffavtalene. Unntatt er de som får sin lønn fastsatt administrativt i kontrakt (leder- og dommerlønnssystemet) og overenskomstlønnede. Sistnevnte gruppe omfattes ikke av tjenestetvistloven.

3.2.3 Forhandlingene med akademikerne

3.2.3.1 Oppsigelse av hovedtariffavtalen 2004-2006

I brev til Akademikerne av 12. januar 2006, sa FAD opp hovedtariffavtalen med utløp 30. april 2006. Samtidig ble sentrale særavtaler, avledet av hovedtariffavtalen, og andre særavtaler med samme utløpstid som hovedtariffavtalen, sagt opp. Med dette som grunnlag er det fritt opp til partene å fremme krav om hvilke tema som skal tas opp i forhandlingene.

Også i brev fra Akademikerne av 23. januar 2006 til FAD, blir hovedtariffavtalen mellom staten og Akademikerne sagt opp med utløp 30. april 2006.

Hovedtariffavtalen mellom staten og Akademikerne var dermed lovlig sagt opp i henhold til tjenestetvistlovens § 12 nr. 3.

3.2.3.2 Utredninger staten har tatt initiativ til i tariffperioden 2004-2006

I forrige tariffperiode tok staten initiativ til en rekke analyser og debatter rundt gjeldende lønns- og forhandlingssystem. Det ble gjort ut fra et ønske om å utvikle systemet slik at det er godt tilpasset de utfordringer som staten, og den enkelte virksomhet, står overfor.

Siste analyse er Fafo-rapport nr. 513 (februar 2006) Lønnsdannelsen i staten. Mulige utviklingsbaner. Rapporten tar opp en rekke sider ved lønns- og forhandlingssystemet. Et av de viktigste tema som drøftes, er konsekvenser av uliklydende hovedtariffavtaler i staten. I følge rapporten må uliklydende hovedtariffavtaler nødvendigvis føre til at generelle tillegg må finansieres innenfor lønnsmassen til den enkelte hovedtariffavtale siden en annen hovedsammenslutning vil kunne ønske å bruke hele

eller deler av handlingsrommet til lokal lønnsfordeling. Videre fremgår det av rapporten at den enkelte arbeidsgiver vil måtte forholde seg til en pro rata fordeling av lønnsmassen mellom organisasjonene. Dette vil igjen føre til lønnsmessige forskjeller på grunn av organisasjonstilhørighet.

Høsten 2005 sendte FAD ut et debatthefte om Utvikling av lønns- og forhandlingssystemet staten. Staten var opptatt av å få til en åpen debatt rundt lønns- og forhandlingssystemet, og den enkelte virksomhet ble oppfordret til debatt sammen med de lokale tillitsvalgte. Oppsummeringen viser at virksomhetene mente at hovedtariffavtalen er for kompleks og inneholder for mange detaljerte regler. Det er etter virksomhetenes oppfatning behov for en mer rammepreget tariffavtale som gir arbeidsgiverne større lokalt handlingsrom.

3.2.3.3 Oppfølging av Riksmeklingsmannens møtebok av 26. mai 2005

I forbindelse med forhandlingene knyttet til reguleringsbestemmelsen for 2. avtaleår i hovedtariffavtalen i staten for 1. mai 2004 – 30. april 2006 brøt Akademikerne forhandlingene våren 2005, og oppgjøret endte i mekling. I Riksmeklingsmannens møtebok fikk Akademikerne samme løsning som de øvrige hovedsammenslutningene, men med ett tillegg om at staten og Akademikerne:

”innen 1. mars 2006 skulle legge fram forslag som bidrar til at en vesentlig større del av lønnsfordelingen kan foregå lokalt. Gruppen skal utrede de alternativer partene mener er aktuelle for å nå dette målet.”

Og videre:

”Partene forplikter seg til at forslag som begge parter anbefaler, skal gå inn som grunnlag for partenes vurderinger av fremtidige lønnsoppgjør, første gang ved hovedtariffoppgjøret i 2006.”

Partenes anbefaling var et lønns- og forhandlingssystem som bygger på den såkalte tiltaksmodellen, eller varianter av denne. Utgangspunktet for modellen er dagens lønns- og forhandlingsordning, med flere likelydende tariffavtaler og kostnadsberegning basert på en felles lønnsmasse for alle statsansatte, uavhengig av organisasjonstilhørighet og stillingsgruppe. Det forutsettes at det avsettes tilstrekkelige midler til lokale forhandlinger.

Modellen ga dermed mulighet for å føre samme politikk overfor alle ansatte innenfor hver stillingsgruppe, noe som var en forutsetning for staten, samtidig som den ville føre til større grad av lokal lønnsfordeling. Modellen forutsatte også likelydende hovedtariffavtaler i staten.

Staten og Akademikerne ville la anbefalingene gå inn i vurderingene i tariffoppgjørene framover, første gang i 2006. Staten ville også vurdere en gradvis overgang til andre former for lønnsdannelse for særskilte grupper, slik at en vesentlig større del av lønnsfordelingen for disse gruppene kunne foregå lokalt.

Som det ble gitt klart uttrykk for under meklingen med Akademikerne i 2005, er staten som arbeidsgiver, bundet av de til enhver tid gjeldende politiske føringer. Staten kan ikke binde fremtidige forhandlingsutvalg. Det vises i denne sammenheng også til ovennevnte sitat fra tilleggsteksten til møteboka med Akademikerne ved meklingen i 2005. Av sitatet fremgår det at det kun er forslag som begge parter anbefaler, som skal inngå som grunnlag for partenes vurderinger av fremtidige lønnsoppgjør.

Etter regjeringsskiftet høsten 2005, ble det foretatt en ny politisk vurdering av hvordan lønns- og forhandlingssystem i det statlige tariffområdet burde innrettes. Større endringer i forhandlingsstrukturen ble ikke prioritert.

3.2.3.4 Diskusjon med LO Stat, YS Stat og Unio om fornying og forenkling av hovedtariffavtalen i staten

Statsråd Heidi Grande Røys inviterte vinteren 2005/2006 hovedsammenslutningene til diskusjon om fornying og forenkling av lønns- og forhandlingssystemet i staten.

Våren 2006 ble det også nedsatt en uformell gruppe med representanter fra LO Stat, YS Stat og Unio og FAD. Akademikerne ønsket ikke å delta.

I møtene mellom partene ble temaer som partsbegrepet, lokale forhandlinger og tvisteløsning diskutert uten at det ble trukket noen konklusjoner. Grunnet den korte tiden som var til rådighet før tarifforhandlingene skulle starte, var deltagerne enige om å fortsette dialogen inn i det forestående oppgjøret, noe partene gjorde, både under forhandlingene og meklingen. Men, heller ikke her lyktes det partene å komme frem til omforente løsninger.

3.2.3.5 Statens utgangspunkt for forhandlingen

Utgangspunkt for tariffoppgjøret er regjeringens generelle inntektspolitikk. Soria Moria-erklæringen fastsetter for øvrig regjeringens mål om arbeid for alle, bærekraftig utvikling og mer rettferdig fordeling og styrking av velferdsordningene. Den nordiske modellen med universelle og godt utbygde velferdsordninger, og et nært samarbeid med og mellom partene i arbeidslivet, skal videreføres.

Regjeringen mener også at det er nødvendig med en sterk konkurranseutsatt sektor. En nedbygging av konkurranseutsatt næringsliv vil være uheldig for sysselsettingen, svekke distriktene og tappe landet for kompetanse. For å sikre at den samlede lønnsutviklingen blir tilpasset konkurranseutsatt sektor, er det viktig at denne sektoren inngår avtaler først, og at lønnsveksten i de andre sektorene blir tilpasset den økonomiske rammen som er lagt.

Hensynet til konkurranseutsatt sektor er en bærebjelke i frontfagmodellen.

Partene i de enkelte avtaleområder skal selv avtale hvordan lønnsveksten bør fordeles på ulike grupper. Det betyr at det er mulig med en fleksibel innretning mellom de ulike tariffområdene.

Grunnlaget for tariffoppgjørene skjer gjennom samarbeidet mellom Regjeringen og arbeidslivets parter i Kontaktutvalget og Det tekniske beregningsutvalg. Staten som arbeidsgiverpart deltar i begge fora. Dette samarbeidet danner grunnlaget for de kommende tariffoppgjørene også i statlig sektor.

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. I statlig sektor legges det derfor stor vekt på en inkluderende personalpolitikk, et godt lederskap, engasjerte og motiverte medarbeidere. Staten skal være en attraktiv og spennende arbeidsplass gjennom hele yrkeslivet. Den overordnede lønnspolitikken er forankret i den til enhver tid sittende regjering, og i de resultater som forhandlingene mellom staten og hovedsammenslutningene resulterer i.

Staten har som nevnt initiert flere analyser og utredninger for å skaffe kunnskap om hvilke personalpolitiske rammebetingelser som best vil ivareta sektorens behov, se over.

Lønns- og forhandlingssystemet i det statlige tariffområdet må fange opp mangfoldet og være i takt med endringene i arbeidslivet og den enkelte arbeidsplass. Staten må kunne rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft på alle nivåer. Lønn er ett av flere personalpolitiske virkemidler. Forskjeller i lønnsnivå mellom de ulike sektorene må ikke være for store, fordi store grupper opererer på det samme arbeidsmarked. Samtidig er det en klar politisk målsetting at staten ikke skal være lønnsledende i forhold til det øvrige arbeidsliv. De lokale arbeidsgiverne har bedt om et større lokalt

handlingsrom, og at de sentrale parter må bruke virkemidler som støtter opp under og ikke forstyrrer den lokale lønnspolitikken.

Ut fra disse hensyn har staten et overordnet mål om å komme fram til helhetlige og balanserte løsninger under tariffoppgjørene hvor det er mange og ulike interesser som skal ivaretas.

3.2.3.6 Økonomiske forutsetninger for oppgjøret

De makroøkonomiske forutsetningene foran lønnsoppgjøret tok utgangspunkt i høy aktivitet og fortsatt fremgang i norsk økonomi. Lave renter og sterk vekst i oljeinvesteringene trakk innenlandsk etterspørsel opp. Samtidig var ordresituasjonen gunstig både i industrien og i bygge- og anleggsnæringen, og inntjeningen i fastlandsbedriftene var god. Det lå videre an til ytterligere oppgang i bedriftsinvesteringene framover. Veksten i sysselsettingen tok seg markert opp gjennom andre halvår i fjor.

I 2005 var lønnsveksten i Norge nær veksten hos våre handelspartnere. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene anslo, i sin hovedrapport fra mars 2006, at den gjennomsnittlige årslønnsveksten fra 2004 til 2005 var 3 ¼ prosent. Dette er den laveste lønnsveksten siden 1995. Fra 2003 til 2004 var årslønnsveksten 3,5 prosent og tilsvarende 4,5 prosent fra 2002 til 2003. Ettersom kronkursen ble styrket fra 2004 til 2005, ble det likevel en forverring i de relative lønnskostnadene i samme periode.

Årslønnsveksten for ansatte i staten og i kommunene ble beregnet til 3,4 prosent fra 2004 til 2005. I NAVO-bedrifter utenom helseforetakene ble lønnsveksten i 2005 beregnet til 3,6 prosent. Årslønnsveksten fra 2004 til 2005 i NHO-bedrifter, ble beregnet til 3,4 prosent for industriarbeidere og til 4,3 prosent for industrifunksjonærer. Gjennomsnittlig årslønnsvekst for disse to gruppene under ett, ble beregnet til 4,0 prosent.

I perioden fra 2001-2005 har årslønnsveksten i staten vært 0,5 prosentpoeng høyere enn for de kommuneansatte og 1,3 prosentpoeng høyere enn for industriarbeidere og 1,2 prosentpoeng lavere enn industrien sett under ett. I et lenger perspektiv, i perioden 1996-2005, har lønnsveksten i staten vært om lag 2 ½ prosentpoeng høyere enn i kommunene, drøye 4 prosentpoeng høyere enn for industriarbeidere og om lag samme lønnsvekst som for industrien samlet.

I statsbudsjettet for 2006 ble det lagt til grunn et anslag på 3 ½ prosent årslønnsvekst fra 2005 til 2006. Årslønnsveksten hos våre handelspartnere er anslått til om lag 3 prosent både i 2005 og i 2006. Beregningsutvalgets anslag på prisutviklingen fra 2005 til 2006 ble anslått til 2 – 2 ½ prosent.

Utfordringene foran årets lønnsoppgjør var på mange måter de samme som i de senere årene.

Høy aktivitet i økonomien, kombinert med høy sysselsetting og lav ledighet, kan føre til et svært uheldig press på lønnsutviklingen. Høye lønnstillegg må ikke ødelegge de gode resultatene som er oppnådd. Konkurranssevnen når det gjelder kostnader og virksomheter som møter konkurranse fra utenlandske produsenter, må sette rammene for gjennomføring av inntektsoppgjørene. For å kunne opprettholde en konkurranseutsatt sektor av tilstrekkelig omfang, kan ikke lønnskostnadsveksten over tid ligge høyere i Norge enn hos våre handelspartnere. Fra statens side ble det lagt vekt på å gjennomføre et moderat lønnsoppgjør i samsvar med de inntektspolitiske målsettingene.

Opgjørene i privat sektor, og de såkalte frontfagavtalene; Verkstedsoverenskomsten, Overenskomst for byggindustrien, Tekooverenskomsten og Kartonasjeoverenskomsten gir viktige rammer for de påfølgende oppgjørene, herunder også oppgjøret i staten. Revisjonen av disse fire avtalene fant sin

løsning i forbindelse med mekling og Riksmeklingsmannen anslo den økonomiske rammen i disse oppgjørene til om lag 3,2 – 3,3 prosent.

3.2.3.7 Forhandlingene

Forhandlingene ble innledet i fellesmøte med alle hovedsammenslutningene den 31. mars 2006, hvor partene fremla sine første krav/tilbud og endelige rapport fra partenes statistikk- og beregningsutvalg (SBU) ble utdelt. SBU beregner årslønnsvekst, lønnsglidning, overheng og beregningslønnsmasse i det statlige tariffområdet basert på opplysninger fra tjenestemannsregisteret, med tellingstidspunkt 1. oktober.

I SBU ble årslønnsveksten fra 2004 til 2005 beregnet til 3,4 prosent og lønnsglidningen ble beregnet til 0,3 prosent på årsbasis. Overhenget inn i 2006 ble beregnet til 0,7 prosent.

Hovedsammenslutningenes krav var svært forskjellige med hensyn til profil/innretning. Innretningen på kravene er kort oppsummert:

Akademikerne fremmet i sitt første krav en økonomisk ramme på 5 prosent, inklusiv glidning og overheng og alt skulle avsettes til lokale forhandlinger. Rammens størrelse var begrunnet i lønnsforskjellene mellom privat og offentlig sektor. Videre fremmet de krav om endringer i hovedtariffavtalens del 1 og 2 om forhandlingsbestemmelser, bl.a:

at lønnstabellen skulle fjernes,

at taket i alle lønnsspenn og lønnsrammer skulle fjernes og alle stillingskoder oppgis kun med en angitt minstelønn,

at bestemmelsene om sentrale justeringer skulle tas ut av avtalen,

nye virkemidler i lokale forhandlinger, adgang til lokale justeringer.

For øvrig krevde Akademikerne at:

hovedtariffavtalen også skal gjelde for ansatte i statens tjeneste i utlandet,

det skal utarbeides en lønnspolitikk lokalt,

økning av godskrivningsreglen for arbeidstakere med høyere akademisk utdanning,

arbeidstid på reiser gis også leder og særlig uavhengig stilling,

kun ledere skal være unntatt fra rett til overtidsgodtgjørelse,

plikt til å la seg beordre på hjemmevakt kun gjelder krisesituasjoner,

boliglån økes til inntil 1 mill kroner samt

delegering til de lokale virksomheter til å etablere de nødvendige avtaler etter arbeidsmiljøloven kap 10.

FAD vil hevde at en innvilgelse av kravene ville medført et helt nytt lønns- og forhandlingssystem i staten. Kravene må forstås som krav om å erstatte dagens lønns- og forhandlingssystem, som er et normallønnsystem, med et minstelønnsystem. Lokale forhandlingsbestemmelser og omfanget av avsetninger til lokale forhandlinger bryter videre helt med dagens system.

I det etterfølgende krav opprettholdt Akademikerne sitt krav om systemendring av lønns- og forhandlingssystemet. Som svar på statens tilbud nr.. 2, krevde de en vesentlig større andel av den

disponible rammen avsatt til lokale forhandlinger, prosenttillegg til alle på hovedlønntabellen, samt ingen avsetning til sentrale justeringer.

LO Stat, YS Stat og Unio fremmet felles krav med en økonomisk ramme på 4 ¾ prosent. De fremmet krav om at mindrelønnsutviklingen i forhold til industrien måtte kompenseres. Innenfor den økonomiske rammen krevde de videre at stillingsgrupper som ikke hadde fått rettmessig uttelling for utdanning, kompetanse og ansvar, måtte bli ivaretatt. Likelønns- og lavtlønntiltak måtte det også finnes rom for. Det ble forutsatt at eksisterende lønns- og forhandlingssystem måtte videreføres, slik at alle ansatte i staten er omfattet av de samme bestemmelsene, med mindre partene ble enige om noe annet. De fremsatte krav om avsetninger til alle elementene, med kombinasjon av kroner og prosenter på tabellen. Krav om endringer i hovedtariffavtalens fellesbestemmelser var av både økonomisk og ikke-økonomiske art.

I krav nr. 2 dokumenterte nevnte hovedsammenslutninger et etterslep i forhold til funksjonærer og industriarbeidere i NHO-området på 0,6 prosent for tariffperioden 2004-2006 som måtte kompenseres sammen med et anslag på lønnsvekst i andre tariffområder på 4 prosent, eksklusiv OTP. Lønnsgapet for de med utdanning av høyere grad i staten sammenlignet med privat sektor måtte kompenseres. Disse hovedsammenslutningene viste videre til TBU (2004) hvor forskjellen ligger på om lag kr. 90-140 000. Videre fremmet de krav på økning av alle ulempetilleggene.

I siste krav ble det også fremmet krav på endringer i forhandlingsbestemmelsene.

Staten la i sitt første krav/tilbud til grunn at det gis generelle tillegg på hovedlønntabellen, samt at avsetning til sentrale justeringer begrenses. Avsetning til lokale forhandlinger måtte være av en slik størrelse at det var rasjonelt å iverksette lokale prosesser. Staten vektla videre forenkling og fornying, likelønn, seniorpolitikk, kompetanseutvikling, samt en videreføring av nåværende finansieringsordning av OU-midlene.

I sitt tilbud/krav nr. 2, la staten frem sitt første økonomiske tilbud med en ramme på 2,9 prosent fordelt på alle elementene og økte rammen i tilbud/krav nr. 3 til 3,1 prosent. Fordelingen av den økonomiske rammen på de tre virkemidlene hadde samme profil med en avsetning på et forholdsvis høyt generelt tillegg på tabellen og til lokale forhandlinger, samt en lav avsetning til sentrale justeringer sett i sammenheng med tidligere oppgjør.

I tilbud/krav nr. 3, la staten også fram endringer i forhandlingsbestemmelsene, samt imøtekom enkelte av hovedsammenslutningenes krav på fellesbestemmelsene og andre prinsipielle krav.

Som det fremgår av partenes krav og tilbud, var det under forhandlingene liten utvikling og tilnærming mellom partene. Mens staten økte den økonomiske ramme for oppgjøret, reduserte ikke hovedsammenslutningene sine økonomiske krav. Det ble også konstatert at partene ikke kunne finne enighet i forhold til endringer i forhandlingsbestemmelsene.

I tabell under punkt 4 er det utarbeidet en summarisk oversikt over hovedtrekkene i statens tilbud/krav og krav fra LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne ved meklingsstart.

3.2.3.8 Brudd i forhandlingene

På bakgrunn av statens krav/tilbud nr. 3, fremsatt den 28. april kl. 1600, krevde samtlige hovedsammenslutninger forhandlingene avsluttet. Hovedsammenslutningene brøt på den økonomiske ramme, samt profil og innretning. Riksmeklingsmannen ble underrettet om bruddet, slik tjenestetvistlovens § 4 foreskriver.

3.2.4 Mekling

Meklingen mellom partene ble påbegynt hos Riksmeklingsmannen 2. mai kl. 10.00.

Riksmeklingsmannen orienterte innledningsvis om meklingsprosessen, herunder partenes taushetsplikt og hvilke dokumenter som er offisielle. Til det siste er Riksmeklingsmannens møtebok og forslaget offisielle dokumenter, mens Riksmeklingsmannens eventuelle skisser, som er avvist, ikke er det.

Meklingen i KS-området, Oslo kommune og staten gikk parallelt med egne meklingsmenn for hver sektor.

Sentralt i meklingen mellom staten og hovedsammenslutningene var de økonomiske elementene, herunder profil og innretning.

Som det fremgår av de utredninger, samtaler og drøftelser partene hadde hatt om lønns- og forhandlingssystemet før innledningen av tariffoppgjøret, se under punkt 3, var også dette et meget sentralt tema mellom partene.

På grunnlag av partenes krav og tilbud, samt fellesmøter og særmøter under meklingen, fremla Riksmeklingsmannen tidlig om morgenen den 24. mai sin skisse. Akademikerne sa nei til skissen, som nevnt ovenfor, og gikk til arbeidskamp. Riksmeklingsmannen konstaterte da at partene sto så langt fra hverandre at det ikke var grunnlag for å fremsette forslag som kunne forventes å bli anbefalt av begge parter.

Representantene fra LO Stat, YS Stat og Unio meddelte Riksmeklingsmannen at de ønsket å fortsette samtaler på basis av skissen, noe han aksepterte.

På grunnlag av nye samtaler fremla Riksmeklingsmannen i møte den 24. mai 2006 forslag til løsning for tariffrevisjonen 2006. Representantene fra staten, LO Stat, YS Stat og Unio, samt NITO og NFF, anbefalte meklingsforslaget og meklingen ble avsluttet kl. 15.30 samme dag.

I det følgende er det utarbeidet en summarisk oversikt over hovedtrekkene i Riksmeklingsmannens forslag, statens tilbud/krav og hovedsammenslutningenes krav under forhandlingene:

Vis tabellen i full bredde

Tema	Statens siste tilbud 28. april	Riksmeklingsmannens forslag 24. mai.	LO Stat, YS Stat og Unio siste krav 28. april.	Akademikerne siste krav 28. april
Ramme på års-basis 2005-2006	3,1 %	3,9 %	4 ¾ %	5 %
inkl overheng på 0,7 % og anslag glidning på 0,3 %				

A-tabellen	<p>Prosenttillegg til alle, kombinert med et kronetillegg på de laveste lønnstrinnene innenfor en økonomisk ramme på 2,06 % pr. dato med virkning 1. mai.</p> <p>Tabellen utvides med tre lønnstrinn</p>	<p>Pr. 1. mai 2006 gis:</p> <p>Ltr 1-41; kr 9000</p> <p>Ltr 42-74 2,95%</p> <p>Ltr 75-87 kr 16 500</p> <p>Tekniske justeringer av ltr 88 og 89.</p> <p>Tabellen utvides med 3 nye trinn.</p>	<p>Generelt tillegg pr 1. mai i kombinasjon kroner/prosent i tråd med tidligere oppgjør</p>	<p>%-tillegg til alle på hovedlønnsstabellen</p>
Sentrale justeringer	<p>Avsetning på 0,24 % på årsbasis. Sammenslåing av lønnsrammer, stillingskoder mv skal prioriteres. Virkningsdato 1. juli.</p>	<p>0,5 % pr. dato av lønnsmassen til sentrale justeringer pr. 1. juli 2006.</p> <p>Kvinner skal ha en større andel av potten enn pro rata fordeling tilsier.</p>	<p>X % av lønnsmassen til sentral justeringer</p>	<p>Ingen midler avsettes til sentrale justeringer</p>
Lokale forhandlingene	<p>Avsetning på 0,50 % av lønnsmassen på årsbasis.</p> <p>Kvinner bør få en større andel av potten enn pro rata tilsier. Det bør legges spesiell vekt på å vurdere forholdet mellom kvinners og menns innplassering i/og mellom stillingskoder ut i fra kvalifikasjoner,</p>	<p>Avsetning på 1,75 % av lønnsmassen til lokale forhandlinger pr. 1. august 2006, herav 0,1 % i resirkulerte midler.</p> <p>Kvinner bør få en større andel av avsetningen til lokale forhandlinger enn pro rata tilsier. Det bør legges spesiell</p>	<p>Y % av lønnsmassen til lokale forhandlinger.</p> <p>Årets oppgjør skal bidra til å utjevne lønnsforskjeller mellom menn og kvinner</p>	<p>Vesentlig del av den disponible ramme avsettes til lokale forhandlinger</p>

	oppgaver og ansvar.	vekt på å vurdere forholdet mellom kvinners og menns innplassering i/og mellom stillingskoder ut i fra tilsvarende kvalifikasjoner, oppgaver og ansvar.		
	Virkningsdato 1. juli.			
Begynnerlønn		Begynnerlønn de med høyere akademisk utdanning er ltr 38		Begynnerlønn de med høyere akademisk utdanning på min kr 300 000
Etterslepskompensasjon mv			Etterslepskompensasjon på 0,7 % i ft arbeidere og funksjonærer i NHO-området, lønnsgapet mellom privat og statlig sektor for ansatte med høyere utdanning	Etterslep ifht privat sektor er 0,6 % de siste år
Diverse krav om endringer i HTA	Div krav om forenklinger og systemendringer i HTA del 1 og 2, herunder endrede forhandlingsbestemmelser Finansiering OU-midler videreføres	Tekniske endringer, samt enkelte presiseringer	- Div krav om endringer i HTA del 1 og 2, se krav nr. 3, vil bidra til videreutvikling av lønns- og forhandlingsystemet - Fortrinnsrett deltidsstilte	Systemendring av lønns- og forhandlingssystemet HTA skal omfatte arbeidstakere ansatt i statens tjeneste i utlandet

- Dokumentasjon av realkompetanse
- Reguleringsbest 2.avtaleår
- AFP videreføres
- Ingen forringelse av sykelønnbestem melsene
- Etterlattepensjon samboere
- Finansiering EVU
- 2-årig tariffavtaleperiode
- i dag arbeidsgivers styringsrett endres til FAD og HS

Fortrinnsrett for utvidelse av stilling for deltidstilsatte

<p>Ulempetillegg Fellesbestem melsene:</p>	<p>2 ukers lønnet omsorgspermisjon også ved adopsjon</p> <p>Gruppeliv, - endring av alder etterlatte til 20 år mot økning til 4 G til boet hvor det ikke finnes etterlatte.</p>	<p>Lør- og søndagstillegg økes til kr 27,-</p> <p>Adoptivforeldres rett til lønnet 2 ukers omsorgspermisjon</p>	<p>Nr.. 3: skumringstillegg kr 10 økes til kr 15</p> <p>Nr.. 4: lør-/søndagstillegg kr 22 økes til kr 32</p> <p>Nr. 5: hvilende vakt fra kr 2,50 til kr 5 og kr 5 til kr 10</p> <p>Nr.. 6: delt dagsverk kr 80 til kr 100 og kr 30 til kr 50,-</p>	<p>Kompensasjon for reisetid også for ledere/uavhengig stiling samt overtidsgodtgj for de med særlig uavhengig stilling</p> <p>Hjemmevakt og beordring kun i krisesituasjoner</p> <p>2 ukers lønnet omsorgs-</p>
--	---	---	--	--

permisjon også ved adopsjon

Avvik fra AML kap 10 delegere til virksomhetene

Boliglån	Kr 900 000	1,250 mill kroner	1,5 mill kroner	1 mill kroner
Avsetning til kompetanse midler	40 mill kr, herav 10 mill kr samarbeidskompetanse og medbestemmelse	Avsetning på til sammen 40 mill kr	Krav om avsetning	
Inn i tariffområdet	Redigert sentral særavtale inn i HTA	Redigert sentral særavtale inn i HTA	Tas inn i HTA	
Seniorpolitiske tiltak	Etablering av lokale tiltak i samråd med tillitsvalgte innenfor rammen av utarbeidede retningslinjer. Individuelle avtaler	Fra 62 år rett til 2 dager, pluss 4 ved lokal avtale Fra fylte 65 år 5 dager pluss 7 dager ved lokal avtale. Istedenfor uttak av fri dager kan dagene godtgjøres med lønn.	1) En arbeidsdag med lønn pr. kalendermnd fra fylte 62 år, alternativt utbetales som kronetillegg 2) Avtalefestet ferie fra og med det året en man fyller 60 år.	Individuell avtale med alle over 62 år om enten fri med lønn en arbeidsdag i måneden eller et kronetillegg dersom de utsetter sin fratreden. Full lønn under ekstraferie for de over 60 år.
Protokolltilførsler etc	*Arbeidsgruppe om HTA §§ 23 og 24 (Gruppeliv og Yrskeskade) * Arbeidsgruppe om seniorpolitikken * Arbeidsgruppe om videreutvikling av lønns- og	*Arbeidsgruppe på HTA §§ 23 og 24 * Arbeidsgruppe om seniorpolitiske tiltak	* Nytt avsnitt i nr.. 2 : om folketrygdens innføring av tidsbegrenset uførestønad * Arbeidsgruppe overenskomstlønede i Forsvaret	

3.2.5 Stortingets behandling av lønnsoppgjøret

Stortinget vedtok enstemmig 14. juni 2006, at det med virkning fra 1. mai 2006 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, YS Stat og Unio, i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok av 24. mai 2006, jf. St.prp. nr. 69 (2005-2006) og Innst. S. nr. 235 (2005-2006). Tilsvarende regulering ble vedtatt for medlemmer av NITO og NFF, samt for uorganiserte og medlemmer i frittstående organisasjoner uten forhandlingsrett etter tjenestetvistloven. Stortinget ga videre fullmakt til FAD å kunne samtykke i at det ved forhandlinger/mekling foretas tilsvarende regulering for medlemmer i Akademikerne. Stortinget samtykket også i at Kongen på vegne av staten, kunne bringe tvister i forbindelse med tariffoppgjøret i staten i 2006 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med forutsetningene i tjenestetvistlovens § 26 a.

Storkomiteens mindretall hadde en merknad, hvor det er vist til at det er stilt spørsmål fra en av partene vedrørende Regjeringens håndtering av oppgjøret knyttet til likebehandling av partene.

Det ble i denne forbindelse også oversendt skriftlig spørsmål fra en av representantene i Stortinget om forskjellsbehandling av arbeidstakerorganisasjonene ved årets lønnsoppgjør, Dokument nr. 15 (2005-2006), Spørsmål nr. 1012.

3.2.6 Lov om lønnsnemndbehandling

3.2.6.1 Arbeidsnedleggelse

Streiken ble iverksatt om morgenen 24. mai 2006, etter at Akademikerne hadde avvist meklingsmannens skisse. Totalt var omlag 600 av Akademikernes medlemmer i det statlige tariffområdet i streik fra 6. juni 2006. Dette omfattet blant annet politijurister ved 11 politidistrikter, Kripos og Politiets utlendingsenhet, veterinærer, ingeniører m.fl. ved Mattilsynet i Sør-Norge og alle leger og ingeniører ved Folkehelseinstituttet, med unntak av ansatte ved Divisjon for psykisk helse.

Under streiken var det kontakt mellom Riksmeklingsmannen og partene. Partene fant imidlertid ikke grunnlag for å gjenoppta meklingen.

3.2.6.2 Lov om lønnsnemndbehandling

Arbeids- og inkluderingsministeren innkalte partene til møte 7. juni kl. 21.00 med bakgrunn i Mattilsynets vurderinger av konsekvensene av streiken. Statsråden redegjorde for bekymring knyttet til konsekvensene av konflikten og meddelte at regjeringen på grunnlag av den foreliggende situasjonen ville fremme forslag om tvungen lønnsnemnd. Han oppfordret Akademikerne til å gjenoppta arbeidet så snart som mulig, noe de umiddelbart bekreftet at de ville gjøre.

Lov om lønnsnemndsbehandling av arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/ Fornyings- og administrasjonsdepartementet i forbindelse med tariffrevisjonen 2006, ble vedtatt av Odelstinget 13. juni 2006, av Lagtinget 16. juni 2006 og sanksjonert av Kongen 16. juni 2006.

3.2.7 Kommentarer til krav og meklingsresultat

3.2.7.1 Økonomisk ramme

Den viktigste årsaken til at hovedsammenslutningene brøt forhandlingene den 28. april, var størrelsen på den økonomiske rammen. Det var stor avstand mellom partene både når det gjaldt

størrelsen på den økonomiske rammen, forhandlingsbestemmelsene og fellesbestemmelsene i hovedtariffavtalen. Dette ga en situasjon i meklingen som var sprikende og uoversiktlig.

Mens den økonomiske ramme i frontfaget ble beregnet til 3,2 – 3,3 prosent, krevde LO Stat, YS Stat og Unio 4 ¾ prosent og Akademikerne 5 prosent.

Hovedsammenslutningene la stor vekt på at den samlede lønnsveksten lokalt og sentralt for konkurranseutsatt næringsliv, målt ved lønnsutviklingen for arbeidere og funksjonærer i industrien i NHO-området, også skulle være normgivende for rammene i tariffoppgjøret i staten.

Hovedsammenslutningene krevde kompensert:

mindrelønnsutviklingen i 2005 på 0,6 prosent i staten sammenlignet med industrien,

kostnadene knyttet til OTP i privat sektor, som minimum utgjør 0,2 prosent,

en forventet mindrelønnsutvikling i 2006, samt

en utregnet mindrelønnsutvikling i perioden 2001 – 2004.

Hovedsammenslutningene mente videre at lønnsøkning som har vært knyttet opp til omstillinger, ikke skal være inkludert i det ordinære lønnsoppgjøret, og derfor måtte legges til.

Under forhandlingene la ikke LO Stat, YS Stat og Unio frem krav om profil og innretning av den økonomiske ramme, mens Akademikerne krevde hele tarifftillegget til lokale forhandlinger. Staten på sin side ga allerede i tilbud/krav nr. 2 avsetning på alle tre elementene innenfor en økonomisk ramme på 2,9 prosent, med et stort generelt tillegg til alle, noe mer til lokale forhandlinger enn ved tidligere oppgjør og en forholdsmessig liten avsetning til sentrale justeringer. I sitt tilbud/krav nr. 3 ble rammen økt til 3,1 prosent, noe som lå innenfor frontfaget og regjeringens inntektspolitikk.

Det har lenge vært bred politisk enighet om at offentlig sektor ikke kan ha høyere lønnsvekst enn konkurranseutsatt sektor. Videre kan ikke staten være lønnsledende, samtidig som staten må kunne rekruttere kritisk kompetanse. Statlige virksomheter må fortsatt kunne konkurrere om kvalifisert arbeidskraft på alle nivå. Statens behov kan likevel ikke føre til at privat sektor blir tappet for nødvendig arbeidskraft. En generell mangel på arbeidskraft må møtes med andre løsninger enn at sektorene overbyr hverandre. Dette vil kunne føre til enn lite heldig lønns- og prisspiral.

Riksmeklingsmannens forslag innebærer en økonomisk ramme på 3,9 prosent. Dette er langt over den beregnede rammen i de fire frontfagavtalene, 3,2 – 3,3 prosent.

Som det fremkommer av oversikten under, innebærer tariffoppgjøret en nivåheving gjennom 2006 på 5,2 prosent eksklusiv glidning. Dersom anslått glidning på 0,3 prosent fordeles jevnt over året, vil lønnsnivået ved utgangen av 2006 være 5,8 prosent høyere enn ved inngangen til 2006.

Riksmeklingsmannens forslag har tatt hensyn til alle organisasjoners krav, samtidig som det er foretatt en vurdering av oppgjøret i privat sektor. LO Stat, YS Stat, Unio og staten har akseptert forslaget. Staten har ved sin aksept av Riksmeklingsmannens forslag, balansert helt på grensen av de rammer som kunne legges til grunn ved dette oppgjøret.

3.2.7.2 Profil og innretning mv.

Den økonomiske rammen i Riksmeklingsmannens forslag har følgende profil og innretning:

Økonomisk ramme / %-vis endring

Dato	Virkemiddel/økonomisk element	Virkning pr dato	Virkning pr år
01.01	Overheng		0,73%
01.05	Generelt tillegg (A-tabellen)	2,96%	1,97%
01.07	Sentrale justeringer	0,50%	0,25%
01.08	Lokale forhandlinger	1,65% *)	0,69%
	Sum	5,21%	3,64%
	Anslag glidning 2006		0,3%
	Sum inklusiv glidning		3,94%

*) I tillegg tilkommer 0,1 prosent pr dato i resirkulerte midler, slik at samlet avsetning til lokale forhandlinger utgjør 1,75 prosent pr dato eller tilnærmet 0,73 prosent pr år.

Tariff tilleggene på årsbasis i Riksmeklingsmannens forslag fordeles mellom alle de tre virkemidlene, hvorav de generelle tilleggene utgjør om lag 67 prosent, avsetningene til lokale forhandlinger om lag 25 prosent og sentrale justeringsforhandlinger om lag 8 prosent. Andelen til lokale forhandlinger var tilnærmet uendret fra statens tilbud nr. 1 og frem til Riksmeklingsmannens forslag.

Det generelle tillegget ble innrettet som et prosentvis tillegg på 2,95 prosent, men med et større kronetillegg for de lavere lønnstrinnene (ltr. 1- ltr. 41) og noe avkorting i forhold til øverste lønnstrinnene (fra og med ltr. 75). Dette innebærer generelle tillegg på minimum kr. 9000 og maksimum kr 16 500. Avkortingene omfattet kun 1,7 prosent av årsverkene og må også ses i sammenheng med at denne gruppen fikk store generelle tillegg ved fjorårets oppgjør. Staten mener at den store hovedtyngden av Akademikernes medlemmer har fått et tillegg tilsvarende 2,95 prosent, noe som burde passe disse medlemmene langt bedre enn innretninger som har blitt gjennomført ved tidligere oppgjør.

Begynnerlønn for de med høyere akademisk utdanning er også hevet, fra ltr. 36 til ltr. 38. Akademikernes krav var minimum en årslønn på kr. 300.000. Ltr. 38 er pr. 1. mai 2006 på kr. 296 700, slik at kravet er tilnærmet innfridd i Riksmeklingsmannens forslag.

Avsetningen til sentrale justeringsforhandlinger, 0,5 prosent eller 0,25 prosent av årslønnsrammen, var historisk lav. Dette var i samsvar med statens prioritering, og bør også etter statens mening være tilpasset Akademikernes prioriteringer, siden Akademikerne ikke fremmet krav om midler til sentrale justeringer. Akademikergruppene har likevel fått god uttelling i fordelingen av disse midlene.

Avsetning til lokale forhandlinger, 1,75 prosent pr dato, er den nest høyeste lokale potten som er avsatt noen gang. Kun i 2002, hvor potten tilsvarte 2,0 prosent, har den nominelle potten vært høyere. Ved hovedtariffoppgjøret i 2002, var imidlertid den disponible rammen og spesielt den samlede nivåhevingen langt høyere. Sett i forhold til den disponible rammen på årsbasis utgjorde andelen til lokale forhandlinger nå 1/4 mot 1/5 i 2002. En slik økning bør etter statens mening samsvare med Akademikernes krav om utvidet lokal lønnsfordeling.

Den økonomiske ramme og profil som partene med unntak Akademikerne godtok, omfatter av 85 prosent av de statsansatte. Staten vil gjøre gjeldende at profil og innretning på oppgjøret også treffer Akademikernes medlemmer godt i forhold til tidligere oppgjør.

3.2.7.3 Sentrale justeringsforhandlinger pr. 1. juli 2006

I hovedtariffavtalene 2006-2008 mellom staten og de øvrige organisasjonene, ble det under forhandlingsbestemmelsen for avsetningen til sentrale justeringsforhandlinger for første avtaleår, jf. hovedtariffavtalene pkt 1.4.1.1, videreført en merknad hvor det heter at: "Forhandlingene etter pkt 1.4.1.1 føres snarest mulig etter forhandlingsavslutning".

Akademikerne kommenterte ikke merknaden i bruddprotokollen fra forhandlingene. De var også klar over risikoen om å stå utenfor de sentrale justeringer da de sa nei til Riksmeklingsmannen skisse.

Merknaden i hovedtariffavtalen var bindende for de øvrige parter. Disse parter var derfor enige om å gjennomføre de sentrale justeringsforhandlingene rett etter at avstemmingen om meklingsresultatet var klar og samtykket fra Stortinget forelå. Akademikerne ble holdt orientert av statens personaldirektør under justeringsforhandlingene.

De sentrale justeringsforhandlinger ble avsluttet 28. juni 2006 mellom FAD og de øvrige hovedsammenslutninger, samt de forhandlingsberettigede yrkesorganisasjonene. Den totale avsetningen på 0,5 prosent av lønnsmassen – 212,8 mill kroner - ble fordelt. Under forhandlingene ble arbeidstakere med høyere akademisk utdanning ivaretatt av partene, 56 prosent av disse arbeidstakerne er ikke organisert i Akademikerne eller er uorganiserte. Grupper som vitenskapelig personell ved universitet og høyskoler (professorer og førstestillinger), ingeniører, enkelte legestillinger, samt befall i Forsvaret fikk lønnsmessig uttelling. Dette er grupper som også har arbeidstakere organisert i Akademikerne.

3.2.7.4 Hovedtariffavtale med Akademikerne

Det er ingen tvil om at de generelle lønns- og arbeidsvilkår er nedfelt i fire likelydende hovedtariffavtaler mellom staten og hovedsammenslutningene, slik det systematisk er lagt til grunn under behandlinger i tvister for Arbeidsretten (se bl.a. ARD 1999 s 16) og i Rikslønnsnemnda (kjennelsene fra 1986, 1995 og 1998).

Det er heller ingen tvil om at hver hovedsammenslutning har selvstendig forhandlingsrett etter tjenestetvistloven og at Akademikerne derfor har krav på egen hovedtariffavtale. Tjenestetvistloven setter heller ingen lovmessige grenser for tariffavtalenes innhold.

Det statlige tariffområdet er, som nevnt foran, et enhetlig og helhetlig lønns- og forhandlingssystem. Dette understøttes av at hovedtariffavtalene mellom staten og hovedsammenslutningene har vært likelydende siden det nye lønns- og forhandlingssystemet ble innført i 1991. Lønnsstabellene, lønnsrammer, lønns spenn og inndeling av stillinger i lønnsplaner og koder er gjennomgående og de samme for alle uansett organisasjonstilhørighet. Hovedsammenslutningene er både vertikale og horisontale med medlemskonkurransen innenfor grupper. Det er derfor vanskelig å skille dem, se foran om Fafo-rapport nr. 513. Brytes prinsippet om likelydende tariffavtaler, brytes også prinsippet om et helhetlig lønns- og forhandlingssystem i staten.

Ved årets tariffoppgjør ble prinsippet om likelydende avtaler videreført etter meklingen mellom staten og de tre største hovedsammenslutningene samt de forhandlingsberettigede frittstående yrkesorganisasjonene. Til sammen organiserer disse organisasjonene 77 prosent av de ansatte i tariffområdet. Lønns- og forhandlingssystemet omfatter alle ansatte uavhengig av

organisasjonstilknytning. Derfor er stillinger som medlemmer av Akademikerne har, også gitt lønnsregulering og beregnet inn i den totale økonomiske avsetningen.

Ved innledningen av årets tariffrevisjon forutsatte dessuten alle parter en videreføring av likelydende hovedtariffavtaler, også Akademikerne. I Akademikerens krav nr. 1 omfatter krav om endring i forhandlingsbestemmelser i avtalens del 1 og 2 alle hovedsammenslutningene som part, se kravets vedlegg 1 side 1, pkt 1.1.1 Parter.

Under tariffrevisjonen ble det verken under forhandlingene, eller i Riksmeklingsmannens møtebok, tatt forbehold om å oppta nye forhandlinger dersom andre organisasjoner gjennom mekling eller på annen måte, gis bedre vilkår. Slik klausul er tidligere inntatt i tariffoppgjør, senest under meklingen i 1998. Senest i 1986 ble hovedtarifforhandlingene gjenopptatt mellom staten og enkelte hovedsammenslutninger med bakgrunn i de tillegg to politiorganisasjoner fikk i forhandlinger om ny hovedtariffavtale med Justisdepartementet. Med samme bakgrunn ble det også gjennomført nye forhandlinger mellom partene i kommunal sektor. Antagelig vil det ikke være nødvendig med en slik klausul, da partene forutsetningsvis har lagt likelydende hovedtariffavtaler til grunn for årets tariffrevisjon.

En imøtekommelse av Akademikerens krav om systemendring, og en annen fordeling av den økonomiske avsetningen, vil bryte forutsetningen i dette oppgjøret om likelydende hovedtariffavtaler. Prinsippet om en enhetlig og helhetlig lønnsregulering i staten, vil dermed også brytes uten medvirkning fra de tre store hovedsammenslutningene, som omfattes av dagens lønns- og forhandlingssystem.

3.2.7.5 Virkningsdato

Det følger av sikker praksis i Rikslønnsnemnda at etter en arbeidskonflikt gis det generelle lønnstillegg fra gjenopptagelse av arbeidet etter arbeidsnedleggelse. Teknisk endringer gis først virkning fra det tidspunkt kjennelsen foreligger.

Med dette utgangspunktet vil staten legge ned påstand om at den nye hovedlønnstabellen, samt økning i lørdags- og søndagstillegget i hovedtariffavtalens fellesbestemmelser § 15 nr. 4, gjøres gjeldende for medlemmer av Akademikerne fra 8. juni 2006. Resultatet fra de sentrale justeringsforhandlinger gis dermed virkning pr. 1. juli 2006 og virkningstidspunktet for de lokale forhandlingene settes til 1. august 2006, som for de organisasjoner som aksepterte Riksmeklingsmannens møtebok av 24. mai 2006.

Iverksettelse av ny hovedtariffavtale for perioden 2006-2008 for Akademikerne og tilsluttede medlemsorganisasjoner forutsetter at staten får opplyst hvilke arbeidstakere som er medlem. Det skal nevnes at staten v/FAD har stevnet Akademikerne i forbindelse med mellomoppgjøret i 2005, med påstand om at Akademikerne har plikt til å oppgi hvilke arbeidstakere som Akademikerne forhandler for. Saken kommer opp for Arbeidsretten høsten 2006.

Som en følge av at Akademikerne har instruert sine medlemsorganisasjoner om ikke å utlevere sine medlemslister til arbeidsgiver, har staten sett seg nødt til å utbetale ny lønn mv. fra 1. mai 2006 i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok, herunder resultatet fra de sentrale justeringsforhandlingene pr. 1. juli. Det er tatt forbehold overfor den enkelte arbeidstaker at utbetalingen betraktes som forskudd og at det kan bli fortatt trekk i forbindelse med senere lønnsutbetalinger.

På denne bakgrunn legger staten ned påstand om at medlemslister pr. 1. mai 2006 skal innleveres den enkelte statlige virksomhet innen én uke etter at kjennelsen i Rikslønnsnemnda foreligger.

Påstanden er i samsvar med Arbeidsrettens dom av 4. desember 1980 (ARD 1980 s 208).

For den del av tvisten som behandles etter tjenestetvistlovens § 26 a, dvs. embets- og tjenestemenn uten streikerett, vil staten i tråd med dom i Arbeidsretten

4. desember 1980, legge ned påstand om at virkningstidspunktene er de samme som følger av Riksmeklingsmannens møtebok av 24. mai 2006. Virkningstidspunktene for disse medlemmene vil derfor være henholdsvis 1. mai for hovedlønntabellen og endringer i forhandlingsbestemmelser og fellesbestemmelser, 1. juli 2006 for resultatet fra de sentrale justeringer og 1. august 2006 for lokale forhandlinger.

4 Rikslønnsnemndas merknader

4.1 Innledning

Rikslønnsnemnda finner innledningsvis at den vil gi en kortfattet redegjørelse for de faktiske begivenheter rundt avslutningen av meklingen, slik dette er opplyst under den muntlige forhandlingen i Rikslønnsnemnda, i det dette ikke kommer helt dekkende frem av den skriftlige dokumentasjonen som er fremlagt for nemnda.

Meklingen pågikk i dagene 2., 18., 19. og 22.-24. mai 2006.

Riksmeklingsmannen hadde sin skisse klar om morgenen 24. mai. Partene var blitt muntlig orientert om innholdet, men det tok henimot en time før den ble fremlagt skriftlig, idet LO Stat skulle avklare visse forhold.

Riksmeklingsmannens møtebok angir at Akademikerne ca. kl. 0815 meddelte Riksmeklingsmannen at skissen var forkastet og at Akademikerne gikk til plassfratredelse (streik).

Vanlig prosedyre i staten ved avslutningen av en mekling – etter at det er fremlagt en skisse – er at de fire hovedsammenslutningene møter felles hos Riksmeklingsmannen og meddeler sitt standpunkt til skissen.

I nærværende sak skjedde det således et avvik fra normal prosedyre ved at Akademikerne meddelte sitt standpunkt i et separat møte. I et etterfølgende fellesmøte mellom Riksmeklingsmannen og de tre andre hovedsammenslutningene, ble de sistnevnte orientert om at Akademikerne hadde vært der og at de hadde brutt og var i streik.

De øvrige hovedsammenslutningene ga i ovennevnte fellesmøte uttrykk for at de ikke fant skissen tilfredsstillende. De ønsket imidlertid å fortsette med samtaler/forhandlinger med arbeidsgiver. Riksmeklingsmannen ble anmodet om å bistå i disse samtaler/forhandlingene.

Poenget er således at de gjenværende hovedsammenslutninger – til forskjell fra Akademikerne – ikke meddelte at man befant seg i en streikesituasjon. Formelt sett var de øvrige hovedsammenslutninger på dette tidspunkt i en forhandlingssituasjon med arbeidsgiver.

Det kan imidlertid reises spørsmål om man likevel befant seg i en gråsoner for hva som er rene forhandlinger med arbeidsgiver, all den stund Riksmeklingsmannen deltok og senere på formiddagen fant å ville fremsette et formelt forslag, hvilket også fremgår av hans møtebok. På sistnevnte tidspunkt kan det synes som om man da formelt sett befant seg i en mekling, all den stund forslaget fremgår av møteboken for meklingen mellom partene.

Av møteboken fremgår det videre at LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – Stat, Unio og Staten v/ Fornyings- og administrasjonsdepartementet meddelte at de anbefalte det fremlagte forslaget. Svarfrist ble satt til 26. juni s.å. kl. 1200.

Ifølge møteboken ble meklingen avsluttet kl. 1530.

Staten som arbeidsgiver gjorde på formiddagen 24. mai ingen henvendelse til Akademikerne, hvilket er helt i samsvar med de spilleregler som gjelder i arbeidslivet i en slik streikesituasjon.

Det er også på det rene at heller ikke Riksmeklingsmannen samme dag gjorde noen henvendelse til Akademikerne. Situasjonen var således at de øvrige parter hadde anbefalt et formelt forslag som åpenbart var forskjellig fra skissen som Akademikerne tidligere på dagen var blitt forelagt, og som var blitt forkastet. Det skal pekes på at skissen ikke er offentlig og at innholdet ikke var tilgjengelig for utenforstående etter at den var forkastet av samtlige hovedsammenslutninger.

Et annet alternativ er videre at Akademikerne også kunne ha gått til Riksmeklingsmannen etter at man ble kjent med forslaget og eventuelt meddelt at dette kunne aksepteres også av Akademikerne.

4.2 Sakens realitet

Rikslønnsnemndas flertall – de nøytrale medlemmer og statens partsrepresentant - finner at Akademikerne må gis samme resultat som de øvrige hovedsammenslutninger. De frittstående organisasjoner har også fått tilsvarende materielle vilkår.

I tilknytning til spørsmålet om endringer i hovedtariffavtalen (HTA) – slik Akademikerne har gjort gjeldende under behandlingen i Rikslønnsnemnda – skal flertallet kort bemerke:

Det er på det rene at en hovedsammenslutning – in ca.su Akademikerne - har krav på egen tariffavtale med staten. Det statlige tariffområdet har siden tjenestetvistlovens vedtakelse i 1958 vært et enhetlig og helhetlig lønns- og forhandlingssystem.

Lønnstabeller, lønnsrammer, lønns spenn og inndeling av stillinger i lønnsplaner og koder er gjennomgående og de samme for alle ansatte uansett organisasjonstilhørighet. Hovedsammenslutningene er både vertikale og horisontale med medlemskonkurransse innenfor gruppene, slik at det er vanskelig å ha ulike hovedtariffavtaler for de respektive hovedsammenslutninger.

Under tidligere drøftelser om visse endringer i HTA – som også staten har vært enig i – har det imidlertid vært full enighet om likelydende avtaler.

Flertallet vil ha uttalt at en arbeidsgiver som staten ikke kan leve med ulike materielle vilkår for de ulike organisasjonene.

Nemndas mindretall - medlemmet Aarbakke – vil ha uttalt at det ikke formelt sett er noe i veien for at staten kan avtale ulike materielle vilkår med de ulike arbeidstakerpartene.

Etter dette gis staten medhold i pkt. 1 i sin påstand, dog slik at den avsluttende setning om virkningstidspunktet utgår, jfr. nærmere om dette nedenfor.

Videre gis staten medhold i pkt. 4 i sin påstand. På dette punkt er det enstemmighet i nemnda.

Nemndas mindretall – medlemmet Aarbakke - finner at ny HTA mellom staten og Akademikerne må være i samsvar med Akademikernes påstand.

4.2.1 Virkningstidspunktet

Rikslønnsnemnda har i en rekke kjennelser uttalt at det klare utgangspunkt etter en arbeidskonflikt er at det generelle tillegg gis fra tidspunktet for gjenopptakelse av arbeidet etter arbeidsnedleggelse jfr. bl. a. uttalelse om praksis i Rikslønnsnemndas kjennelser nr. 3 og 4/2002.

Tekniske endringer gis med virkning fra det tidspunkt kjennelsen foreligger.

Det følger videre av praksis, at det skal særlige grunner til for at ovennevnte praksis fravikes, hvilket bl.a. er gjort i Rikslønnsnemndas kjennelse i sak nr. 8/1986, hvor det var en helt ekstraordinær situasjon i forbindelse med et regjeringsskifte.

I den foreliggende sak foreligger det etter nemndas flertalls oppfatning – Husby, Norum og Strøm, samt Aarbakke – slike særlige forhold, jfr. det som er uttalt innledningsvis om avslutningen av meklingen.

Nemndas flertall kan ikke se bort fra at Akademikerne – hvis denne hovedsammenslutningen hadde vært kjent med at meklingsmannen bisto i tilknytning til fortsatte forhandlinger med de øvrige hovedsammenslutningene samt to frittstående parter, med henblikk på å legge frem et forslag – hadde vært villige til å delta, og at forslaget kunne ha fått den lille ”dreiningen” som skulle til for at også Akademikerne kunne godtatt et forslag.

Spørsmålet fremstår som et klart grensetilfelle, men etter en totalvurdering av situasjonen som oppsto i avslutningsfasen, er således nemndas flertall blitt stående ved at virkningstidspunktet i foreliggende sak settes identisk med tilsvarende for de øvrige hovedsammenslutninger.

Nemndas mindretall – medlemmet Jarnæs – ser slik på spørsmålet:

Den foreliggende praksis fra Rikslønnsnemnda er klar mht. fravikelse av det utgangspunkt som er skissert over. En hovedsammenslutning som går i streik er vel kjent med hvilke konsekvenser dette medfører. Selv om flertallet mener at det kan være uklarheter rundt den avsluttende meklingsprosess, var Akademikernes brudd – slik prosessfullmektigen opplyste under prosedyren – knyttet så vel til økonomi som til spørsmålet om endringer i HTA, uavhengig av de øvrige hovedsammenslutninger. Den eventuelle uklarhet omkring avslutningen av meklingen som er nevnt over, har således ikke virket bestemmende for Akademikernes valg med hensyn til plassfratredelsen. Akademikerne må selv bære risikoen for at de meddelte Riksmeklingsmannen før fellesmøtet at de ikke aksepterte skissen og umiddelbart gikk ut i streik. Akademikerne kunne ha opptrådt som de øvrige hovedsammenslutninger og avvendt de øvriges standpunkt til skissen. De kunne eventuelt den påfølgende dag tatt kontakt med Riksmeklingsmannen og akseptert forslaget, for på denne måten utvist den nødvendige aktivitet for å finne en løsning. Uansett kan det ikke være slik at staten må bære de økonomiske konsekvenser for de eventuelle uklarheter under meklingsprosessen.

En fravikelse av det rettslige utgangspunkt som er referert innledningsvis i tilknytning til dette spørsmålet, vil etter mindretallets oppfatning bryte med Rikslønnsnemndas entydige praksis.

Kjennelse på dette punktet blir å avsi i samsvar med flertallets oppfatning.

4.2.2. Statens påstand om fremleggelse av medlemslister.

Under saken har det oppstått uenighet mellom partene om fremleggelse av medlemslister for Akademikerne.

Dette har bevirket at staten har foretatt utbetaling i henhold til Riksmeklingsmannens møtebok med forbehold om senere trekk når det blir avklart hvilke arbeidstakere som har organisasjonsmessig tilknytning til Akademikerne.

Det er videre i høst berammet en sak i Arbeidsretten mellom staten og Akademikerne om den generelle forståelsen av § 3 nr. 3 i Særavtale om lønns- og personalregistre. Det forhold at det står en generell tvist om forståelsen av særavtalen for Arbeidsretten – som det kompetente organ ved tolkningstvister – er imidlertid ikke til hinder for at Rikslønnsnemnda prejudisielt tar standpunkt til om særavtalen hjemler utlevering av medlemslister i nærværende sak. Begjæringen om utlevering tjener et helt åpenbart praktisk behov.

Nevnte bestemmelse regulerer arbeidsgivers tilgang til opplysninger, og § 3 nr. 3 lyder:

”Staten kan få opplysninger om medlemskap i forhandlingsberettiget organisasjon såfremt det i lov eller tariffavtale er knyttet noen bestemt rettsvirkning til slikt medlemskap.”

Under forhandlingene i Rikslønnsnemnda har Akademikerne akseptert at staten har hjemmel i den aktuelle bestemmelsen for utlevering av medlemslister straks Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger, idet denne da vil ha rettsvirkninger for det enkelte medlem, jfr. også ARD 1980 s. 208.

Med det resultat som nemnda har kommet til vedrørende spørsmålet om virkningstidspunkt, blir tvistetemaet ikke aktuelt. Saken på dette punkt blir således gjenstandsløs, etter at vilkårene for å kreve avgjørelse av spørsmålet forelå da saken ble innledet for nemnda. Etter sikker praksis i sivilprosessen skal saken da heves, jf. bl.a. Rt. 1968 s. 1337, Rt. 1970 s. 1375 og Rt 1994 s. 1510.

Kjennelsen er avsagt med de dissenser som fremgår av premissene ovenfor.

Nemndas medlemmer med uttalerett – Skille og Øye – skal bemerke:

Når det gjelder spørsmålet om virkningstidspunktet, slutter disse seg til dissensen fra medlemmet Jarnæs.

III Slutning

Hovedtariffavtalen 1. mai 2006 - 30. april 2008 mellom staten ved Fornyings- og administrasjonsdepartementet på den ene side og LO Stat, YS Stat og Unio på den annen side gjøres gjeldende for medlemmer av Akademikerne og tilsluttede medlemsorganisasjoner som er omfattet av hovedtariffavtalen.

Virkningstidspunktet settes til 1. mai 2006 – for både de av Akademikernes medlemmer som omfattes av tjenestetvistlovens § 26 a og de som ikke omfattes.

Resultatet fra de sentrale justeringsforhandlinger av 28. juni 2006 gjøres gjeldende med virkning fra 1. juli 2006 og virkningstidspunktet for de lokale forhandlingene settes til 1. august 2006, som for de organisasjoner som aksepterte Riksmeklingsmannens møtebok av 24. mai 2006.

Twisten mellom partene vedrørende utlevering av medlemslister heves.

Stein Husby

Steinar Strøm

Knut Aarbakke

Anne-Britt Evensen Norum

Grete Antonie Jarnæs

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Morten Øye

Jørn Skille